

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Telegramu

alu „GAZETEI TRANSILVANIEI“.

Orestia in 30 Martiu 5 óre, sositu 8 óre 45 min. nóptea.

„Astadi s'au finitu alegerile de deputati pentru Orestia si scaunu. Nici unu romanu din 450 n'a votatu. Fura dar' alesi Wagner, Tanarky. — de Roszka.“

Brasiovu 29 Martiu.

Materia de a poté face reflexiuni asupra elementelor unui stat si asupra sistemii parlamentare, precum si de a rumpe lancea preste excentric'a incordare a partiteloru la alegeri, nu se afla adi mai bogata si mai bine oferita, decatu in Ungari'a si Transilvani'a. Lasu, ca spre derogarea si rusinarea sistemii parlamentare se facura abateri si aberatiuni, cari nu se mai pomenescu in nici unu statu alu Europei civilizate, dar' audieamu inca vorbinduse si pretendienduse chiaru si in cas'amagnatiloru, ca nu mai incape nici una indoiéla despre indreptatirea suprematiei natiunei maghiare in regnulu maghiaru, ca pana candu Franci'a, Angli'a, Itali'a, Prusi'a si Rusi'a, cu tóte, ca au si alte elemente si limbe prin tierile loru, au totusi numai una limba, numai una natiune, dupa care se numesce si statulu, pana atunci, candu aceste state nu voru primi si alte limbe de coindreptatite, nici Ungari'a nu va respecta nici una pretensiune nationale, care aspira 'la angustarea acestui dreptu de complexu. N'amu cetitu inca nicaiurea respinse aceste ilusiuni prin condeiu; dar' in fapta se vedu ele acum respinse si deochiate pana si in cele mai menunte ticalosii deslarvate cu ocaziunea alegerilor. — Unde se afla in Franci'a, Angli'a si alte state cate dóue si 3 legi de alegere cá in Ungari'a? In care statu se afla catu de pucina anomalia si restringeri pentru elemente, ér' pentru natiunea statului se se cóca atatea placinte, cum se cocu in cuin'a ungrésca pentru maghiari totu numai pe contulu celorlalte nationalitati? S'a disu in parlamentu, ca a trecutú véculu privilegialoru, si 'n praxe ele se afla incalciate imbracate, cá si inainte de acésta cu 21 ani; pentrucá tóta basea drepturiloru si a privilegiiloru odihnesce pe dreptulu de alegerea deputatiloru. Unde acestu dreptu e egale preste totu, acolo se póte dice, ca e egalitate de dreptu in statu; unde inse elu e restrinsu pentru unii, ér' pentru altii e estravagantu, acolo e satira mare, mare, totu cuventulu de egale indreptatire si de libertate comuna, si a inceputu lumea privilegialoru; pentru ca cei prefavorisati cu dreptulu de alegere -si alegu ómenii sei, cari la facerea legiloru totu privilegiale mandatariloru loru le sprijinescu in fondu, de si in forma, afara de privilegiulu de limba, se bucina cu altu tonu. — Prin urmare in Ungari'a boierismulu incepe cu grosulu a se intioli, scotiendu ochii cu censulu celu mare de 8 fl. 40 cr. la poporulu transilvanu si cu altulu mai pasabilu de 5 fl. in Ungari'a, inse si pe acest'a 'lu impedece cu ne mai auditele sile morali si coruptiuni strigátorie la ceru si corupátorie de moralitatea poporului, cine? —

Totu boierii. — Ne vomu mai reintórce la aceste elemente ale statului maghiaru, acum se mai vedemu fapte intemperate cu ocaziunea alegeriloru, atunci, candu romanii profesandu pasivitatea dictata de atatea neajunse, n'au amblatu dupa tóte amanuntele coruptiuniloru si ale prevaricatiuniloru. Se incepemu inse ér' cu Fagarasiulu:

„**Fagarasiu** 27 Martiu. Domnule Redactoriu! Pentrucá se cunósceti, pentru ce feliu de candidat s'au cheltuitu in cerculu de susu alu acestui districtu aprópe 10.000 fl. (diece mii fiorini), te rogu, cá se binevoiesci a publica urmatoriulu actu judecatorescu, pe carele 'lu alaturu in copia. Acela suna asia:

„Nr. 900/crim. 1868.

Onorabilei comisiuni electorale in cerculu superióre la Siercai'a.

Subscriulu jude investigatoriu are onóre a face oficiósa aratare, cumca cu decisulu din 20 Martiu 1869 Nr. 320/crim. 1869 s'a introdusu cercetare speciale contra advocatului Julius de Benedek pentru crimea de insielatiune, si ca acestu decisu a si intratu in putere de lege.

Acésta spre sciintia, de cumva inculpatulu ar' avé dreptu de alegere.

Fagarasiu in 21 Martiu 1869.

Judele investigatoriu:

Stoic'a m/p.“

Din alte epistole private mai aflamu, ca voturi s'au datu in numeru totalu numai 1017, de unde se vede, ca multi alegatori au remasu pe la casele loru; inse si din numerulu de 1017 comisiunea se vediu necesitata a cassa 97 voturi cá rele. Ni se mai impartasiesce, ca o sama de boieranasi saraci, cu cari fraternisá ungurii din Fagarasiu, rodea in publicu la friptura de care; éra candu unu preotu ii reflectá, ca este postu si ca nu se cuvine se-si bata jocu de ritu, unulu dintre acei sarantoci se rapedí la preotu dicundu'i: „Na, mei popa, mananca si tu; eu manancu me, ca eu nu mai suntu romanu, ei suntu unguru, ca domnii de unguru suntu mai huni de catu cei de romanu. Spre salvarea onórei celorlalte comune, in care locuiescu boieranasi, mai insemnamu cu multa satisfactiune, ca cei mai escesivi boieranasi s'au arátatu cei din Gridu, apoi cei din Mundr'a si una parte din Veneti'a, éra din alte comune numai cei mai ticalosi si de altmintrea ómeni stricati, s'au sarutatú si au jucatu cu Benedek. —

Fagarasiu 25 Martiu 1869.

Domnule Redactoriu!

Alegerile suntu facute in ambe cercurile districtului Fagarasiu. Inteligenti'a romana, potu dice mai fara de exceptiune, éra din poporu fostii granitari si partea cea mai cu stare a boierimeii au purcesu conformu programei nationale cu acea deosebire, ca eli si-au desemnatu de candidati barbati, despre cari au fostu deplinu incredintiati, ca nu suntu capaci a lucrá in contra volientiei nationale, si totudeodata le-au predatu si declaratiuni subscrise de alegatorii loru, prin cari se deoblega a oserbá inviolabilu conclusale meetingului dela Mercuria. Partea boierimeii lipsita de avere facia cu tóta energi'a inteligentiei nu s'a potutu retieué cá se nu se corumpa cu mancarile, beuturile, banii si sugariile impartite de ungurii din Fagarasiu cu atare profusiune, ce nici decatu nu se unesce cu

starea loru materiale de midilocu, si astfelu in cerculu superióre nepotenduse castigá maioritare absoluta pentru nici una parte, alegerea a remasu nedecisa, si negresitu va trebui se se faca din nou. Ce atitudine va se iè inteligenti'a facia cu acea alegere? Venitoriulu mai de aprópe ne va aratá. Aici ne sentimu indetorati a dechiará in publicu, cumca inteligenti'a din Fagarasiu a candidatú pre dn. G. B. fara scirea si consensulu domniei sale, ma in contra repetiteloru proteste facute parte prin epistole catra amicii sei, parte oralmente cu ocaziunea intrunirei mai de aprópe a membriloru comitetului districtuali; inse speramu, ca va iertá acestu abusu facutu cu numele seu cu atatu mai vertosu, ca-ce celi ce l'au candidatú au fostu de acea credintia, ca lucra in interesulu causei nóstre nationale. In cerculu inferióre vicariulu Antonelli a resesitu cu unanimitate de voturi, multiumita braviloru nostri fosti granitari, cari prin acésta alegere au datu nóua proba, ca si acum sciu a se insufleti pentru caus'a nóstra nationale, pre carea odinióra o sciura apará atatu de eroicesce. — A.

Aiudu 22 Martiu 1869.

(Decursulu alegeriloru.) Votisarea de deputatu curse in 3 dile pentru cerculu al. Aiudu si in 20 Martiu se fini. — Cá indreptatiti la votisare s'au fostu conscrisu preste 2200 alegatori, s'au infacisiatu inse numai 1295 individi, dintre cari 744 votara pentru br. Kemény István deákistu, éra 525 pentru Sándor Elek capitánu orasienescu in Aiudu tiszaianu, vreo 24 voturi se respira si respective se reieptara. — Pre Sándor Elek votisara mai toti cetatienii din Aiudu, esceptiune facura numai oficialii comitatensii, profesorii si deregatorii colegiului reformatu de aici. — Stang'a se credea, ca va invinge cu desemnatulu seu, radiemanduse pre numerulu celu insemnatu, cu care concurge Aiudulu la alegeri. — Ar' fi si reesitu fara indoiéla, déca partit'a guvernamentale nu s'ar fi folositu de tóte midilócele.

Br. Kemény István a conchiamatu inainte de alegeri cu cateva dile pre celi indreptatiti la Gald'a, la Ciunbrudu si la Ciugudielu, unde cu feliu de feliu de apromisiuni ospatandui si imbatandui le-a culesu subscrierile, cá se voteze pre dsa. — In cursulu alegeriloru a avutu mai multe ospetarii deschise pentru de a ospetá si imbatá pre celi ce voru votá pre dsa, ma s'au facutu insinuari, ca unii dintre alegatori au predatu onorariulu primitu in bani numerati conducatoriloru partitei stange; si ce este mai multu unii alegatori dandu-si votulu inaintea comisiunei pretindea cu taria, se li se solveze celi cincii floreni apromisi. — Br. Kemény fiindu curatoru supremu alu besericelor reformate se servi de asta data si de oficiulu seu, visitá parochiele in dilele premergátorie alegerei, revadiu ratiociniile si trasa cu acést'a ocaziune, pre preotii reformati si pre poporulu tieranu unguru in partea sa. — Alegerea o influintiara fórté multu solgabiraele, cari amerintiá pre alegatori cu pedepse 'n bani, déca nu se voru infacisiá la alegere, si ce este mai multu, platira chiaru si carutie pentru de a transportá pre alegatori de acasa la Aiudu.

Romanii. Sub aceste presiuni se infacisiara in dilele de alegere mai multi romani alegatori in Aiudu, cari capacitati fiindu, ca nu póte fi nimeni silitu cá se votiseze, cu atatu mai pucinu, cá se votiseze pre una persóna anumita, si ca vercare are dreptu si vólia libera de a votá séu bá, s'au intorsu pre la ale sale, fara cá se-si fi datu votulu. — Din acestia unii avura chiaru si curagiulu de a se presentá comisiunei, si de a dechiará, „ca la ordinulu solgabiraului au venitú si s'au infacisiatu, inse tramisi fiindu din

